

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 อย่างสิ้นเชิง โดยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในอดีตได้ถูกแทนที่ด้วยเศรษฐกิจและบริการที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้และนวัตกรรม เป็นการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตแทนการใช้แรงงานแบบเดิม จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการองค์กรเช่นเดียวกันเพราะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันและความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้นในกระบวนการบริหารจัดการจึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ จึงเป็นความจำเป็นของผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอด บังเกิดผลดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ หลายประเทศในโลกได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนากำลังคนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่โลกในอนาคตตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ซึ่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) กำหนดต่อเนื่องจาก MDGs หรือเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) ที่สิ้นสุดลงเมื่อเดือนสิงหาคม 2558 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 (The 70th session of the United Nations General Assembly) เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาตินครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อให้ประเทศต่างๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะเวลา 15 ปี (เดือนกันยายน 2558 – สิงหาคม 2573) ซึ่งประชาคมโลกตกลงร่วมกันที่จะใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนา โดยมีเป้าหมาย 17 ข้อ คือ 1) ขจัดความยากจน (No Poverty) 2) ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger) 3) มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health and Well-being) 4) การศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education) 5) ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality) 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation) 7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Affordable and

Clean Energy) 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decent Work and Economic Growth) 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure) 10) ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced Inequality) 11) เมืองและถิ่นฐาน มนุษย์อย่างยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) 12) แผนการบริโภคและการ ผลิตที่ยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) 13) การรับมือการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) 14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและ ทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water) 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก (Life on Land) 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก (Peace and Justice Strong Institutions) 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships to achieve the Goal) (สยาม อรุณศรีมรกต และยงยุทธ วัชรคุลย์, 2559, หน้า 2-5)

ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาประเทศและการบริหารราชการ แผ่นดินเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของโลกตาม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 65 กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการ พัฒนาประเทศในระยะยาวพร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหาร ราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งจะ ช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือ บรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความ เหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคมรวมถึงสามารถรับมือกับ ภัยคุกคามและบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศ ไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษา บทบาทสำคัญในเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติให้มีความมั่นคง และคนไทยใน ประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากัน โดยกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา คือ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบันคือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเป็น 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) สู่การปฏิบัติ โดยมีหลักการสำคัญได้แก่ 1) น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกมิติการพัฒนาอย่างบูรณาการบนทางสายกลาง มีความ พอประมาณ มีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี 2) คำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยให้คนเป็น ศูนย์กลาง เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ และ 3) มุ่งเสริมสร้างกลไก

การพัฒนาประเทศทั้งกลไกที่เป็นกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกระดับควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีในรูปแบบของคณะกรรมการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระดับประเทศและระดับพื้นที่ (สภาปฏิรูปแห่งชาติ, 2558, หน้า 1-4) และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ที่กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า ๑)

จากแนวนโยบายและทิศทางในการพัฒนาประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ การที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้นหนึ่งในปัจจัยสำคัญก็คือ การศึกษา การศึกษานอกจากจะทำให้มนุษย์เกิดองค์ความรู้และพัฒนาตนได้แล้วยังสามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางของประเทศได้อีกด้วย เพราะหากประเทศไหนมีการส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพ ตลอดจนวางแผนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ประเทศนั้นมีต้นทุนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในการร่วมกันสร้างประเทศให้ก้าวไกลได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมทางการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพ ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการศึกษา เน้นให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาต่อสูงขึ้นทั้งในท้องถิ่นและสถาบันเปิด เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการแก่สังคม พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษให้ได้เรียนและแสดงออกในทางที่เหมาะสม ซึ่งการบริหารจัดการการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในยุคปัจจุบันภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายการศึกษาที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542” และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ตามมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยยึดหลักการการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพในด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ทั้งทางด้านวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะใน ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลเพื่อนำไปสู่โรงเรียนคุณภาพ

ซึ่งถือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญในการเป็นกลไกให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ และ เกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และได้มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 24)

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในอันที่จะทำหน้าที่สร้างและพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียน จึงเป็นผลให้โรงเรียนต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้านตามความสามารถที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นที่ยอมรับเชิงประจักษ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและรูปแบบที่ใช้ในการบริหารงานโดยเน้นเป้าหมายหลักคือ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และหากนำองค์ประกอบและรูปแบบในการบริหารงานมาใช้ จนประสบผลสำเร็จแล้วก็จะเรียกได้ว่าเป็นการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันหมายถึงความมีชื่อเสียงและการยอมรับอีกทั้งความภาคภูมิใจของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อที่จะเป็นแรงกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเกิดความพยายามที่จะรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพ อีกทั้งการพัฒนาโรงเรียนอย่างไม่หยุดยั้งมีทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน มั่นคง และสามารถหล่อหลอมเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรที่มีคุณค่า มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่เพียงพอในการบริหารจัดการ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนดส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 98) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารให้มีความสำคัญกับการพัฒนา ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นที่ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจผู้เรียนและพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีปัญญาและก่อให้เกิดความสุขตามศักยภาพ การบริหารการศึกษามุ่งให้เกิดผลดีบรรลุมัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนที่ต้องรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาและร่วมมือกัน ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการแต่วิธีการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด มาตรา 24 และมาตรา 30 กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้กำหนดให้สถานศึกษาต้องสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ ใช้สื่อ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ผู้ทำงาน

เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการวิจัยเป็นการแสวงหารูปแบบหรือคำตอบที่เชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการทางวิชาการอย่างเป็นระบบ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ใช้ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ การส่งเสริมงานวิจัยจึงเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนางานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อไป

การวิจัยและพัฒนาเป็นลักษณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและในการสร้างนวัตกรรมและประดิษฐ์กรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าของโลกจากอดีตจนถึงปัจจุบันล้วนมีรากฐานมาจากการวิจัยและพัฒนาเกือบทั้งสิ้น นักวิทยาศาสตร์ นักประดิษฐ์หรือนักวิจัยทางการศึกษาต่างใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยการสังเกตสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เพื่อออกแบบนวัตกรรมหรือ ประดิษฐ์กรรม ทำการทดลอง ทดสอบและปรับปรุง แก้ไขจนเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพแล้วจึงทำการเผยแพร่และขยายผลแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา สามารถสร้างความก้าวหน้าทางความคิดและการคิดค้นประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ ให้กับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม แพทยศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ การศึกษา และยังมีบทบาทสำคัญต่อการแข่งขันและพัฒนาเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่ (เดชกุล มัทวานุกูล, 2562, หน้า 1) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้การวิจัยและพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานและสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับสากล ผลของการวิจัยและพัฒนาจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม เช่นเดียวกับแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์ (2556, หน้า 70-75) กล่าวถึงโมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership Model) ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของคุณภาพ (qualities) ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skills) ของผู้นำทางการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่าง ๆ คือ ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ E-Learning พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ

จากความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (effectiveness school) ของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ควรจะประกอบด้วย

องค์ประกอบใดบ้าง และมีรูปแบบการบริหารโรงเรียนอย่างไรที่เหมาะสมมาเป็นแนวคิดในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนเพื่อที่จะทำให้โรงเรียนเกิดคุณภาพตามเป้าหมายโดยการดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่สำหรับนำไปพัฒนาโรงเรียนที่เหมาะสม เป็นไปได้ และเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น ๆ ในวงกว้าง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

คำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยและเป็นแนวทางในการหาคำตอบ ผู้วิจัยจึงกำหนดคำถามของการวิจัยดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และควรมีการจัดองค์ประกอบอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความสำคัญ ดังนี้

1. โรงเรียนได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่สามารถนำไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมาย
2. ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้แนวคิดและรูปแบบในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เหมาะสม
3. หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 181 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 123 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ (Krejcie and Morgan) (วาโร เเพ็งสวัสดิ์, 2548, หน้า 205-206) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน
3. ผู้ให้ข้อมูล ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียน บ้านเหล่าพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ระยะที่ 2 การออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพ

การศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหาร โรงเรียนที่มีประสิทธิผล และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ดังนี้

1. สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนบ้านเหล่า พัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

2. การตรวจสอบด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนบ้านเหล่า พัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน โดยการเลือก แบบเจาะจง มีเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ คือ นักวิชาการ จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์การ สอนในสถาบันอุดมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมี ตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับ ปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่า เชี่ยวชาญ และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การนิเทศงานในโรงเรียน ประถมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะ ไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2

ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการบริหารโรงเรียน และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของนักการศึกษาหลายท่าน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาตามกระบวนการวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2550; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553; อภารัตน์ ราชพัฒน์, 2554; รัชฎาพร พิมพิชัย, 2556; วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง, 2556; Katzenmeyer and Moller, 2001; Lieberman and Miller, 2004; York-Barr and Duke, 2004; Harris, A. and Muijs, 2005; Richardson Ackerman and Sarah Mackenzie, 2006; Fisher, 2007) ของโรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านภาวะผู้นำ
- 1.2 ด้านการมีส่วนร่วม
- 1.3 ด้านการบริหารเชิงระบบ
- 1.4 ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์
- 1.5 ด้านหลักธรรมาภิบาล

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย (ประสิทธิ์ เขียวศรี, 2544; วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้, 2550; วรกัญญาพิไล แกระหัน, 2555; วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง, 2556; Keeves, 1988; Casteter and Yung, 2000) ของโรงเรียน

บ้านเหล่าพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

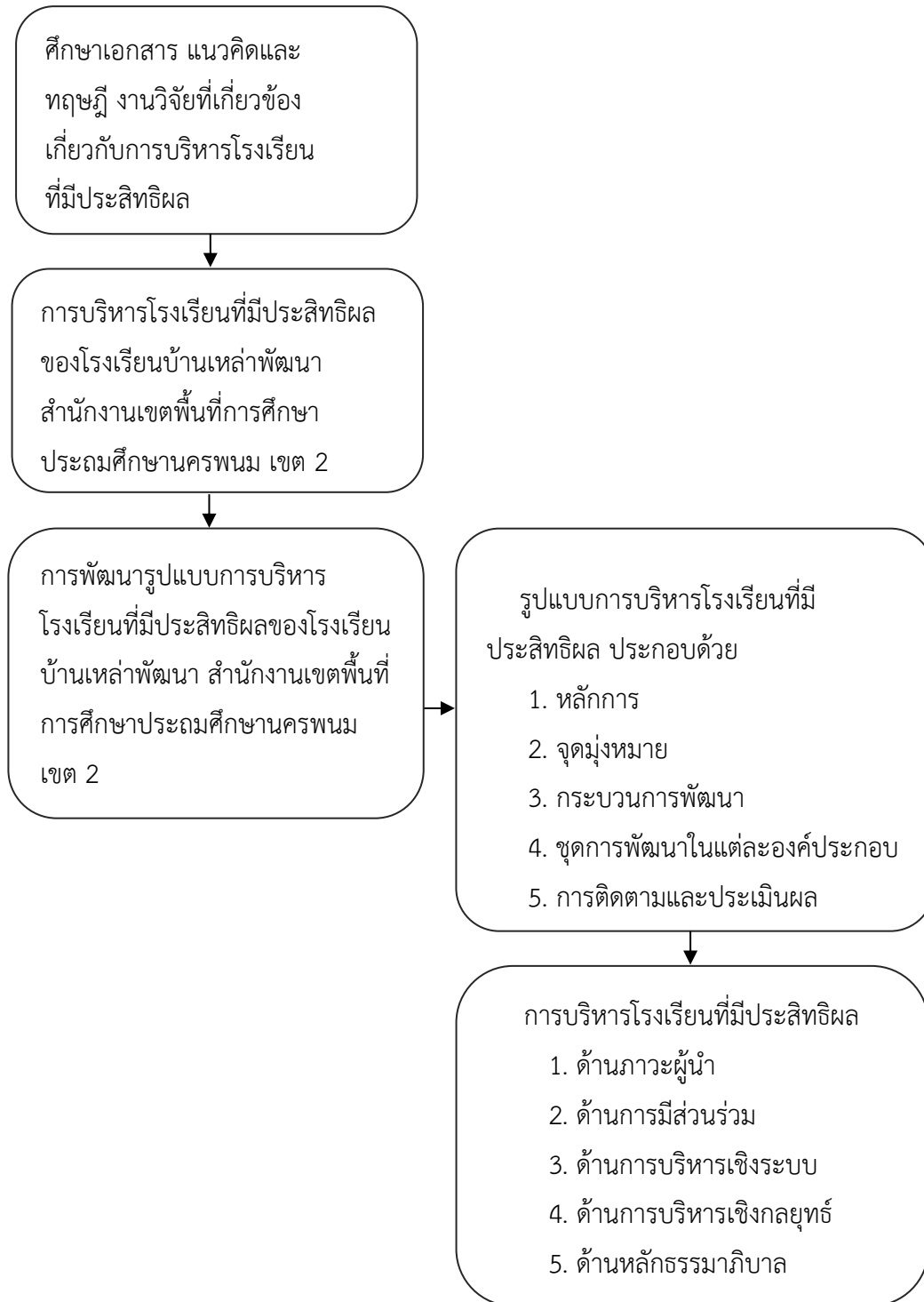
- 2.1 หลักการ
- 2.2 จุดมุ่งหมาย
- 2.3 กระบวนการพัฒนา
- 2.4 ชุดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ
- 2.5 การติดตามและประเมินผล

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือน ธันวาคม 2561 ถึงเดือน มกราคม 2563 สถานที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนบ้านเหล่าพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาประเด็นที่ต้องการทำวิจัยมาเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในรูปของคำบรรยาย และแบบจำลองแผนภาพ เพื่อใช้กำหนดขอบเขตของการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย รูปแบบการวิจัย ตลอดจนวิธีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้เป็นผลสรุปจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อและปัญหาการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นแนวคิดของตนเองสำหรับการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง การจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น
2. การพัฒนารูปแบบ (Model development) หมายถึง กระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบ ในการพัฒนารูปแบบไม่มีข้อกำหนดตายตัว แต่โดยทั่วไปการพัฒนารูปแบบ เริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้กับเรื่องที่พัฒนารูปแบบให้ชัดเจน เพื่อกำหนดหลักการและองค์ประกอบรูปแบบที่จะพัฒนารูปแบบขึ้น จากนั้นนำรูปแบบไปตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้หรือทดลองใช้ต่อไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการพัฒนารูปแบบออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ 2) การพัฒนารูปแบบ 3) การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้หรือการทดลองใช้รูปแบบ
3. การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของโรงเรียน โดยการขับเคลื่อนการดำเนินการ ประสานงานกับบุคลากรและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของสังคม เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา 3 มาตรฐาน คือ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การวิจัยและพัฒนา หมายถึง ลักษณะการวิจัยแบบหนึ่งที่ผสมผสานกระบวนการวิจัยกับกระบวนการพัฒนาเข้าด้วยกันที่มีเป้าหมายเพื่อนำองค์ความรู้ใหม่มาใช้สำหรับการเปลี่ยนแปลง นำองค์ความรู้ใหม่มาใช้สำหรับการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง วิธีการหรือผลผลิตที่สร้างขึ้นใหม่ จนมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพอันเป็นประโยชน์ต่อบุคคล หน่วยงาน องค์กร สถาบัน หรือสังคม โดยมีกลยุทธ์ในการตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง และน่าเชื่อถือของวิธีการหรือผลผลิตใหม่ หรือ แสวงหาวิธีการหรือผลผลิตใหม่ หรือสร้างนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่
5. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล หมายถึง การดำเนินงานในโรงเรียน ด้วยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครูส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพและประสบผลสำเร็จ เป็นที่ยอมรับภายใต้การบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารเชิงระบบ ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ และด้านหลักธรรมาภิบาล ดังนี้
 - 5.1 ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือกระบวนการของความเป็นผู้นำที่สร้างความเชื่อมั่นและจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามโดยมีการใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่ หรือมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน การสนับสนุนเพื่อให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายในการจัด

การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียน ประกอบไปด้วย 1) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน 2) ด้านพฤติกรรมของผู้นำ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างความศรัทธาให้ครูยกย่องนับถือ การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคคล สามารถมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ การกระตุ้นปัญหากระตุ้นให้ครูพัฒนางานในหน้าที่ การสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นหรือจูงใจให้ครูทำงานสำเร็จ การให้รางวัล การเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดโครงสร้างงานให้เหมาะสมกับองค์กร การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5.2 ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนได้มีโอกาสแสดง ความรับผิดชอบหรือแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องในโครงการหรืองานบางอย่าง ทั้งในระดับของ การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์การ โดยร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้ งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5.3 ด้านการบริหารเชิงระบบ หมายถึง การบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎี ระบบ ประกอบด้วย ด้านข้อมูลปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์ ด้านข้อมูลป้อนกลับ และ ด้านการควบคุม (Control) ในการบริหารและการจัดการสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนด วัตถุประสงค์ (Goal) สิ่งที่จะต้องนำเข้าสู่ระบบ เช่น ครู นักเรียน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคนิค วิธีการ เป็นต้น แล้วมีกระบวนการ (Process) ที่ดีในการบริหารจัดการ เกิด สิ่งนำออก หรือผลผลิต (Output) ที่ดี มีคุณภาพ และพิจารณาว่าจากการบริหารจัดการมี ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะใดที่จะนำไปเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุง พัฒนาให้การบริหาร และการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น แต่การบริหารและการจัดการศึกษาจะมีคุณภาพได้จะต้องมีระบบการควบคุม (Control) ที่ดี และมีสภาพแวดล้อม (Environment) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือเอื้อต่อการปฏิบัติงานอัน ส่งผลให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

5.4 ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและมีการกำหนดทิศทางองค์การเป็นขั้นตอน เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุม กลยุทธ์

5.5 ด้านหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน และภาค

ประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้สึกสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า

6. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่แสดงความสัมพันธ์ตามหน้าที่หลักของกระบวนการบริหาร มีกระบวนการที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง โดยชุดขององค์ประกอบประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการพัฒนา 4) ชุดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ และ 5) การติดตามและประเมินผล ดังนี้

6.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้เป็นหลักการ และการบริหารโรงเรียนโดยยึดแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีการใช้เทคนิค วิธีการ หรือ กระบวนการเรียนรู้ และเป็นรูปแบบที่สามารถ นำไปใช้ในการพัฒนา ทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งสามารถใช้พัฒนาในระดับบุคคลและเป็นกลุ่มได้

6.2 จุดมุ่งหมาย หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก และเจตคติที่ดีในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผล 2) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมและทักษะด้านประสิทธิผล และ 3) เพื่อให้ผู้บริหารและครูสามารถนำความรู้และทักษะการบริหารโรงเรียนในด้านต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

6.3 กระบวนการพัฒนา หมายถึง วิธีที่ใช้ในการพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียน แบ่งวิธีการพัฒนา ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ระยะที่ 2 การออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนและประเมินปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

6.4 ชุดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ หมายถึง สาระนั้นนำมาพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผลเป็นคู่มือการใช้และเอกสารประกอบการพัฒนา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการบริหารเชิงระบบ 4) ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ และ 5) ด้านหลักธรรมาภิบาล จำนวน 1 เล่ม

6.5 การติดตามและประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดเพื่อประเมินความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

7. ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียน หมายถึง รูปแบบที่มีความเหมาะสมและใช้ได้ผลดีตามจุดมุ่งหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล โดยพิจารณาจากผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญและพิจารณาจากผลการศึกษาใช้รูปแบบการพัฒนา เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติ/พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังการศึกษาใช้รูปแบบการพัฒนา โดยการประเมินจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา